

Demografische onzekerheid en pensioen

“Dalende geboortecijfers en stijgende levensverwachting leiden tot sterkere vergrijzing, met potentieel grote gevolgen voor de Nederlandse pensioenen.”

Casper van Ewijk (Netspar & UvA), Harry van Dalen (NIDI-KNAW & TiU), Sander Muns (Netspar, TiU & SCP)

Wat is onderzocht in het paper?

Dit paper onderzoekt de betekenis van de onzekerheid in demografische ontwikkelingen — vooral dalende geboortecijfers, migratie en stijgende levensverwachting — voor de Nederlandse pensioenen. De auteurs analyseren historische trends en bouwen scenario's tot 2100 op basis van VN-prognose. De relevantie is groot, omdat Nederland te maken heeft met historisch lage vruchtbaarheidscijfers en een krimpende beroepsbevolking. De studie kijkt naar de gevolgen voor de grijze druk (de verhouding tussen AOW-gerechtigde bevolking en de potentieel werkende bevolking) en de financiële houdbaarheid van zowel de AOW als aanvullende pensioenen. De afbakening ligt bij Nederland en Europa, met nadruk op de macro-economische effecten van vergrijzing op groei, rente en rendementen.

Wat zijn de belangrijkste bevindingen?

De grijze druk stijgt in het basisscenario van 30 procent in 2020 tot ongeveer 45 procent in 2075 en blijft daarna hoog. In extreme scenario's, zoals bij een daling van het aantal kinderen tot 0,7 per vrouw, loopt deze druk op tot 85 procent in 2100. Immigratie kan vergrijzing tijdelijk remmen, maar het geboortecijfer en de levensverwachting blijven bepalend voor de lange termijn. De koppeling van de AOW-leeftijd aan de levensverwachting beperkt de stijging van de grijze druk, maar kan het effect van een dalend kindertal niet keren. Vergrijzingsgevoelige uitgaven nemen substantieel toe, met name voor langdurige zorg. De macro-economische analyse laat zien dat een sterkere vergrijzing van de bevolking de economische groei en reële rente drukt.

Wat zijn de implicaties?

- De pensioensector in Nederland doet er goed aan om rekening te houden met het scenario van lagere groei, lagere rendementen en een vergrijzend deelnemersbestand.
- Verdere vergrijzing kan tot spanningen leiden binnen de Europese Unie door verslechterende overheidsfinanciën met mogelijk hogere inflatie en stijgende overheidslasten als gevolg.
- Scenarioanalyse is voor pensioenuitvoerders van belang om de onzekerheid in demografische ontwikkeling en de mogelijke risico's voor de pensioenen in kaart te brengen.

Meer weten? Lees het paper:

Demografische onzekerheid en pensioen